

Засоби підвищення читацької активності учнів у межах реалізації Стратегії розвитку читання на 2021 – 2025 роки

11.05.2021

СТРАТЕГІЯ

розвитку читання на 2021–2025 роки

«Читання як життєва стратегія»

Загальна частина

Набуття навички читання як щоденної практики, а також читацької грамотності визначають можливості для якісного здобуття освіти, розвитку критичного мислення, самореалізації особистості та загалом більшої задоволеності життям в умовах інформаційного перенасичення, нестабільної політичної чи економічної ситуації в державі. Окрім того, читання є одним із ключових факторів розвитку людського потенціалу.

Під читанням у Стратегії розвитку читання на 2021 – 2025 року «Читання як життєва стратегія» (далі – Стратегія) розуміємо читання книг у будь-якому форматі. Увага до книжкового контенту зумовлена тим, що за останнє десятиліття показники споживання інформації невпинно зростають, а соцмережам та іншим онлайн-ресурсам приділяють дедалі більше часу. Тим часом здатність до критичного сприймання інформації, концентрація уваги та рівень споживання книжкового контенту знижуються.

Стратегія розвитку читання [опублікована](#) на офіційному сайті Міністерства культури та інформаційної політики України.

Стратегія узгоджена з положеннями таких стратегічних документів:

- Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України №219-р від 23 березня 2016 року;
- Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 року № 596-р (в частині безпекового, соціокультурного та економічного аспекту розвитку української мови) та Плану заходів з реалізації першого етапу (до 2022 року) Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 року № 1585-р;
- Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у сфері інтелектуальної власності, у тому числі авторського права і суміжних прав.

Результати міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018

Читання, математика, природничо-наукові дисципліни

Країна	Середній бал із читання	Аналіз незнайомого тексту	
Україна	466 балів	4% українських 15-річних підлітків	
Чехія	490 балів	у країнах ОЕСР – 8,7%	
Німеччина	498 балів		
Польща	512 балів		

Отже, розвиток мовлення, комунікативних навичок та здобування освіти загалом є неможливими без оволодіння навичкою читання та читацькою грамотністю.

Внаслідок розвитку культури споживання «швидкого» контенту, книжки стають менш популярними, зокрема, через легку доступність, безкоштовність і кліповість, максимальну спрощеність інформації із соцмереж.

Падіння читацького попиту респонденти назвали другою найважливішою проблемою, з якою стикається галузь

— Емма Шеркліф

Серед українців можна виокремити лише **27%** регулярних читачів

Дослідження «Видавнича галузь України: огляд сектора», здійснене незалежною британською експерткою Еммою Шеркліф

Читання без примусу

Швеція

Франція

Данія

Норвегія

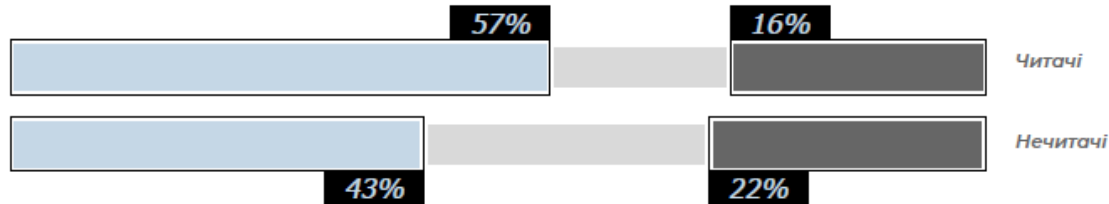

Канада

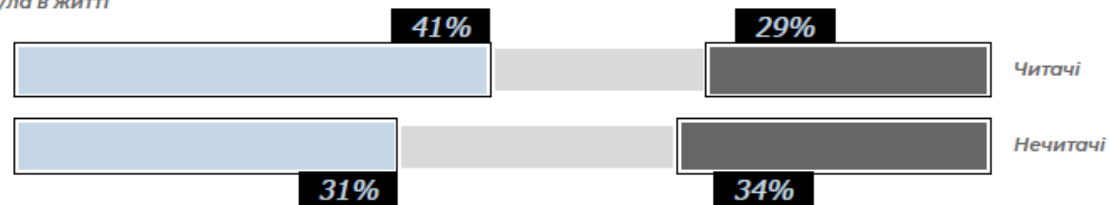
Що не так з читанням в Україні

ЧИТАННЯ ЯК ЖИТТЄВА СТРАТЕГІЯ

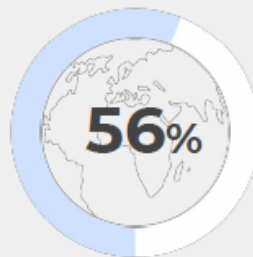
Я задоволений/на своїм життям

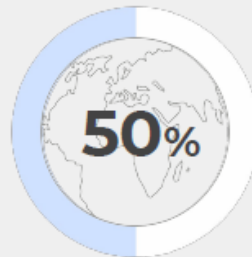
Поки що я в основному досягав/ла всього, чого хотів/ла в житті

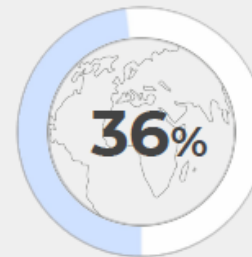
РЕГУЛЯРНІ ЧИТАЧІ В УКРАЇНІ І СВІТІ *

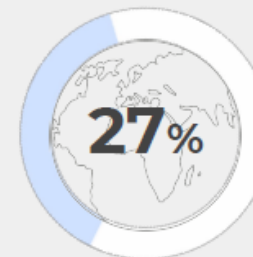
Італія

Німеччина

Польща

Україна

* читають мінімум раз на тиждень

«Frequency of reading books» GfK

Видано книг (без урахування шкільних підручників, рекламних та інших видань, не призначених для вільного продажу)

Країна	2019 рік	2020 рік
Україна	0,5 книги на душу населення	0,25 книги на душу населення
Польща		2,45 проданих книги на душу населення
Чехія		3 книги, видані на душу населення
Словаччина		3 книги, видані на душу населення
Туреччина		5 книг, які видані незалежними видавцями

ПРИЧИНИ НЕЧИТАННЯ – ЦЕ ВІДСУТНІСТЬ:

- бажання читати книги;
- потреби читати;
- мотивації читати.

Сучасні читачі не пов'язують читання з успіхом.

Брак коштів на придбання книг також є однією з найчастіше згадуваних причин нечитання (8–11% нечитачів зазначили саме цю причину як основний бар'єр для придбання та читання книжок).

Найголовніші проблемами, які потребують вирішення:

- низький рівень читацької грамотності та несформована навичка читання;
- брак мотивації до читання через неусвідомлення його інструментального значення;
- відсутність достатньої кількості сучасної літератури українською мовою, зокрема, в шкільних бібліотеках відповідно до інформаційних потреб;
- отримання інформації про нові книжки;
- відсутність орієнтирів при виборі книжки та недостатня підтримка читання у медіа, як і недостатня кількість медіа, що пишуть про культуру і книги зокрема;
- кадрова проблема: недостатня підготовка фахівців, «відтік умів» з галузей культури;
- домінуванням іноземного (передусім російськомовного) культурного продукту.

Дорожня карта Підтримка читання в Україні

Міністерство культури та
інформаційної політики України

УКРАЇНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ
ЛІШКНИГИ

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЧИТАННЯ 2021-2025

Стратегія розвитку читання на 2021 – 2025 роки «Читання як життєва стратегія»

Під читанням у Стратегії розвитку читання на 2021 – 2025 року «Читання як життєва стратегія» розуміємо читання книг у будь-якому форматі.

Реалізація Стратегії є необхідною складовою гуманітарної безпеки України, позаяк виконує завдання національної консолідації, модернізації, розвитку української культури та зміцнення людського потенціалу.

Стратегія розвитку читання на 2021 – 2025 роки

Мета Стратегії – сформувати навичку та потребу в читання як життєві стратегії громадян задля розвитку людського потенціалу України.

Дві стратегічні цілі:

- читання як тренд, формування навички й потреби в читанні;
- доступ до книжки, підтримка та розвиток книжкової екосистеми.

Чому варто
читати
книжки?

Стратегія розвитку читання на 2021 – 2025 рік

- У центрі Стратегії – людина, яка навчається в школі, працює, читає Facebook, дивиться телевізор, і скрізь її оточують книжки. І не лише книжки, але й заклик до читання. Разом із тим у неї також має бути розуміння, як книжка може вплинути на її особисте життя і до яких змін приведе.
- У пропагування читання є два важливих аспекти: доступ до книжок і навичка читання.

Як книги впливають
на розвиток особистості

Доступ до книги. Підтримка та розвиток книжкової екосистеми, книжковий ринок

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1:

**КНИЖКОВИЙ РИНОК Є
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИМ ТА ЗАДОВОЛЬНЯЄ
ПОТРЕБИ СПОЖИВАЧІВ, ВИРОБНИКІВ ТА
РОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОДУКТУ**

Стратегічний напрям: «Формування навички і потреби в читанні. Читання як тренд»

- **Стратегічна ціль 1:** читання книг є регулярною дозвіллевою практикою більшості людей в Україні.
- **Операційна ціль:** розширення читацької аудиторії бібліотек у т.ч. й шкільних.
- **Стратегічна ціль 2:** здобувачі освіти сприймають читання як невід'ємну складову освітньої практики впродовж життя.
- **Операційна ціль 1:** читацька практика виробилася у житті дітей дошкільного віку.
- **Операційна ціль 2:** читання є регулярною практикою для школярів.
- **Завдання:**
 - 2.2.1. Запровадження регулярних комунікаційних кампаній про роль читання у розвитку критичного та креативного мислення.
 - 2.2.2. Запровадження регулярних комунікаційних кампаній на промоцію зв'язку між читанням та успіхом у навчанні та в житті.
 - **2.2.3. Забезпечення інтерактивізації та гейміфікації - процесу читання для всіх школярів України.**
 - 2.2.4. Стимулювання володінням різними читацьким технікам.
 - 2.2.5. Запровадження системи публічної підтримки активних учасників читацького руху серед дітей і юнацтва.

Інформаційна графіка або **інфографіка** – це графічне візуальне подання інформації, даних або знань, призначених для швидкого та чіткого відображення комплексної інформації.

Вона може покращити сприйняття інформації, використовуючи графічні матеріали для того, щоб підвищити можливості зорової системи людини бачити моделі і тенденції.

Процес створення інфографіки можна розглядати як візуалізацію даних, створення інформаційних схем та моделей подання інформації.

<http://ibooks.skydocu.com/uk/%d0%b4%d0%be%d0%b4%d0%b0%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f-%d1%82%d0%b0-%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d1%83%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f-%d1%82%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%d1%83//> - віджети;

<https://www.slideshare.net/methodicaldepartment/ss-92760395> – сервіси для створення бібліотечної інфографіки.

Ігрофікація (гейміфікація) –
це коли книжка перетворюється на гру.
Поєднання гри/технології з інформацією на папері.

Завдяки використуванню механізмів з ігор, не читаючих людей можна заохотити до створення гри, а також до самого процесу гри на телефоні, яка базується на місці знаходження гравця (наприклад PokemonGO, questing, geocaching), так, щоб потім той міг продовжувати читати книгу в повнотекстовому варіанті.

Буктрейлер

- **Кроссекторальні проекти** – це проекти, які реалізуються в межах однієї галузі та охоплюють різні сектори однорідних суспільних відносин, наприклад, сектор літератури із сектором візуального мистецтва.

Мета таких роликів – пропаганда читання, залучення уваги до книг за допомогою візуальних засобів, характерних для трейлерів до кінофільмів.

Буктрейлери можна використовувати при створенні інтерактивних плакатів, мультимедійних презентацій із вставкою відео, розмістити його на сайті чи блозі бібліотеки, привернувши таким чином увагу читачів до нових книг, що надійшли у фонд бібліотеки.

Етапи реалізації Стратегії

Реалізація Стратегії здійснюватиметься у **три етапи** відповідно до планів заходів із зазначенням органів, відповідальних за здійснення конкретних заходів, показників і строків їх виконання.

I етап 2021–2022 роки:

дослідження рівня читацької грамотності;

дослідження найефективніших **методів промоції читання**;

проведення всеукраїнського моніторингового дослідження реальних можливостей шкільних бібліотек;

забезпечення доступу школярів до читання.

Етапи реалізації Стратегії

Реалізація Стратегії здійснюватиметься у **три етапи** відповідно до планів заходів із зазначенням органів, відповідальних за здійснення конкретних заходів, показників і строків їх виконання.

II етап 2023–2024 роки:

продовження реалізації розпочатих на Першому етапі завдань;

початок комунікаційних кампаній, спрямованих на школярів, щодо вагомій ролі читання в розвитку критичного та креативного мислення;

започаткування нових дисциплін, пов'язаних із створенням літературного продукту та навчанням різних читацьких технік.

Етапи реалізації Стратегії

Реалізація Стратегії здійснюватиметься у **три етапи** відповідно до планів заходів із зазначенням органів, відповідальних за здійснення конкретних заходів, показників і строків їх виконання.

III етап 2025 рік:

- продовження реалізації розпочатих на Першому та Другому етапах завдань;
- запровадження навчання creative writing на рівні середньої школи та вищої освіти задля розвитку творців контенту;
- забезпечення доступу читача до легальної книги в цифровому форматі;
- з метою зробити читання регулярною практикою серед школярів, залучення їх до процесу читання, зокрема за допомогою інтерактивізації та гейміфікації;
- впровадження системи моніторингу позашкільного читання школярів;
- функціонування системи інформування бібліотекарів та педагогічних працівників про читацькі тренди в різних вікових категоріях дітей та юнацтва.

Очікувані результати

- Результатом реалізації Стратегії у 2025 році стануть закладені передумови для розвитку книжкової екосистеми як ринкового сектору креативних індустрій, що генерує достатню кількість якісної літератури українською мовою, що досягає свого читача у зручний для нього спосіб.
- Українці мають усі можливості для доступу до книжкової продукції незалежно від свого місця проживання чи рівня матеріального достатку.
- Читання є усвідомлено обраним видом дозвілля, освітньою практикою та практикою саморозвитку.

ПАРАМЕТРИ УСПІХУ:

БІБЛІОТЕКА –

ЧИТАННЯ –

ЯКІСНА ОСВІТА

10 найкращих порад від Франсуази Буше, як полюбити читати книжки

1. Від книжок люди ростуть значно швидше, ніж від супу. Доведено, що люди, яким стукнуло 100 років і які все ще читають, безупинно ростуть.
2. Від книжок аніскілечки не гладшають, тому краще ковтай книжки, а не тістечка чи сардельки.
3. Ти можеш уявляти себе книжковими персонажами й тікати від реальності, щоб пережити неймовірні пригоди. Читання розвиває твою уяву.
4. Завдяки книжкам ти можеш відчути купу емоцій: радість, печаль, гнів, бажання, сум, захват, страх і так далі. Круто, правда?
5. **Читати можна за будь-якої погоди і абсолютно скрізь.**
6. Деякі книжки можуть зігріти тебе, коли тобі холодно (або сумно).
7. Завдяки деяким книжкам ти зможеш стати цікавим співрозмовником, справжньою зіркою в компанії друзів.
8. Деякі книжки проливають світло на запитання, які ти собі ставиш, допомагають зрозуміти сенс життя і рухатися далі.
9. **Читання дарує поживу для мозку, вчить думати й допомагає здійснювати мрії.**
10. Що більше читаєш, то менше робиш помилок на письмі.

АФОРИЗМИ ПРО КНИГИ ТА ЧИТАННЯ

- Читання – це створення власних думок за допомогою думок інших людей. М. Рубакін
- Кожну книгу треба вміти читати. Блез Паскаль
- Книги слід читати так само неквапом і дбайливо, як вони писалися. Генрі Торо
- Читання – це один із витоків мислення й розумового розвитку. В. Сухомлинський
- Читаючи вперше хорошу книгу, ми переживаємо відчуття, ніби знайшли нового друга. Перечитати книгу – значить знову побачити давнього друга. Вольтер
- Читаючи, людина переживає віки... О. Герцен
- Вчасно прочитана книга — це велике щастя. Вона здатна змінити життя так, як не змінить його найкращий друг чи наставник. П. Павленко
- Людина з хорошою книгою в руках ніколи не є самотньою. Франческо Петрарка
- Любити читання – це обмінювати години нудьги, неминучі в житті, на години великої насолоди. Шарль де Монтеск'є
- Читайте, щоб жити. Генрі Філдінг
- Читати треба не для того, щоб збагнути інших людей, а для того, щоб збагнути себе. Еміль Чоран
- Читання для розуму – те ж саме, що фізичні вправи для тіла. Джозеф Аддісон